

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 119/2021-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím ml., Štúrova 20, Košice, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 29/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 29/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 29/2019 konal bez zbytočných priťahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** mu Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 29/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ zároveň navrhuje prikázať krajskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, uplatňuje si primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na krajskom súde domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2017/11510/RAL z 1. decembra 2017 o nevyhovení žiadosti sťažovateľa o priznanie peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie. Konanie sa začalo podaním žaloby na krajskom súde 12. februára 2018 a do podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote. Sťažovateľ poukázal na to, že krajský súd bol po podaní žaloby nečinný takmer jeden rok (10. februára 2018 až 28. januára 2019) a následne bez opory v právnej úprave postúpil vec miestne nepríslušnému súdu. Po tom, čo bola po rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vec vrátená (1. apríla 2019) krajskému súdu, tento iba zaslal žalobu žalovanému a sťažovateľa vyzval na vyjadrenie k následnému podaniu žalovaného. Od 6. augusta 2019 až do podania ústavnej sťažnosti krajský súd zotrval v nečinnosti. Pred podaním ústavnej sťažnosti podal sťažovateľ aj sťažnosť na prietahy adresovanú predsedovi krajského súdu (20. októbra 2020), ktorý ju vyhodnotil ako dôvodnú a prisľúbil, že predmetné konanie bude sledovať.

4. Sťažovateľ sa domáhal aj finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 eur, pričom zdôraznil, že je invalidný dôchodca s ťažkým zdravotným postihnutím a dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, preto sa domnieva, že v dôsledku prietahov v konaní došlo v jeho prípade k následkom, ktoré nestačí odstrániť iba konštatovaním porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 119/2021-11 z 9. marca 2021 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Ústavný súd následne výzvou z 15. marca 2021 vyzval predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti a upusteniu od ústneho pojednávania. Predseda krajského súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 25. marca 2021 poukázal na preťaženosť zákonnej sudkyne a na rozsah samosudcovskej agendy na správnom oddelení aj s poukazom na jej rozšírenie po prijatí Správneho súdneho poriadku (§ 23 ods. 2). Predseda krajského súdu zároveň zdôraznil, že správne súdnictvo je špecifické tým, že vo všeobecnosti sa nevykonáva dokazovanie a úkony, resp. iná činnosť viditeľná pre účastníka, po vyžiadaní administratívneho spisu súd väčšinou iba

na pojednávaní preskúma napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy. Taktiež poukázal aj na vyjadrenie samotnej zákonnej sudkyne, ktorá aj s poukazom na množstvo nevybavených vecí týkajúcich sa agendy týkajúcej sa prostriedkov na živobytie uviedla, že všetci títo žalobcovia sú v obdobnom postavení ako sťažovateľ a pri rozhodovaní o tomto druhu vecí neexistuje právne relevantný dôvod ktorúkoľvek z nich uprednostniť. Napokon predseda krajského súdu poukázal aj na procesné prekážky spojené s prevenciou šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19.

7. Po doručení vyjadrenia krajského súdu ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujal stanovisko k vyjadreniu krajského súdu, ktoré mu v prílohe zaslal. V podaní doručenom ústavnému súdu 27. apríla 2021 sťažovateľ zotrval na svojej argumentácii prednesenej v ústavnej sťažnosti. Zdôraznil, že ako účastník konania nemôže niesť zodpovednosť za kvantitatívny rozsah agendy zákonnej sudkyne a ani za nedostatočné personálne obsadenie krajského súdu. Zároveň znovu poukázal na absurdný postup spočívajúci v zbytočnom odstúpení súdneho spisu Krajskému súdu v Košiciach. Na záver uviedol, že procesné prekážky týkajúce sa ochorenia COVID-19 boli iba časové opatrenia, ktoré boli zavedené až dva roky od podania jeho správnej žaloby a ako také nemohli zásadným spôsobom ovplyvniť rozhodujúcu činnosť správnych súdov.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov krajského súdu v napadnutom konaní

9. Ústavný súd nahliadnutím do predloženého spisového materiálu krajského súdu (8 Sa 29/2019) zistil, že krajský súd vykonal v predmetnej veci tieto úkony:

- Dňa 12. februára 2018 sťažovateľ podal na krajskom súde správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (pridelená sp. zn. 8 Sa 13/2018).
- Dňa 13. februára 2018 krajský súd lustroval pobyt sťažovateľa v registri obyvateľov, pričom zistil, že trvalý pobyt má v Bratislave a prechodný pobyt v Košiciach.
- Dňa 29. októbra 2018 sťažovateľ oznámil krajskému súdu zmenu trvalého pobytu z Bratislavy do Košíc.
- Dňa 28. januára 2019 krajský súd postúpil vec uznesením č. k. 8 Sa 13/2018-28 Krajskému súdu v Košiciach.
- Dňa 14. februára 2019 bol súdny spis doručený Krajskému súdu v Košiciach, pričom tento hneď nasledujúci deň predložil súdny spis najvyššiemu súdu, pretože nesúhlasil s postúpením veci, odvolávajúc sa na skutočnosť, že miestna príslušnosť sa určuje podľa okolností existujúcich v čase začatia konania.
- Dňa 6. marca 2019 dal najvyšší súd za pravdu Krajskému súdu v Košiciach a určil, že vecne a miestne príslušným súdom je Krajský súd v Bratislave.
- Dňa 2. mája 2019 bol súdny spis doručený späť krajskému súdu a bola mu pridelená aktuálna sp. zn. 8 Sa 29/2019.

- Dňa 7. mája 2019 krajský súd vyzval Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, aby sa vyjadrilo k správne žalobe a aby zároveň zaslalo krajskému súdu administratívny spis.
- Dňa 30. mája 2019 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny predložilo krajskému súdu administratívny spis a zároveň sa vyjadrilo k podanej žalobe.
- Dňa 31. júla 2019 krajský súd zaslal vyjadrenie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny sťažovateľovi s výzvou, aby sa k nemu vyjadril.
- Dňa 19. augusta 2019 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny predložilo krajskému súdu oznámenie o prešetrení sťažností sťažovateľa Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 29/2019 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,

- správanie účastníka súdneho konania a
- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Právna a faktická zložitosť veci

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd podotýka, že rozhodovanie o správnych žalobách v sociálnych veciach je štandardnou vecou, ktorá patrí do rozhodovacej agendy správneho súdnictva, a preto napadnuté konanie z tohto uhla pohľadu nemožno považovať za právne zložité. Z už uvedenej chronológie úkonov je tiež zrejmé, že krajský súd mal k dispozícii administratívny spis a, ako vo svojom vyjadrení jeho predseda poznamenal, správny súd nevykonáva dokazovanie a ani obdobné úkony, teda v predmetnej veci nemohlo ísť ani o faktickú zložitosť veci, a preto doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania nemožno pripísať na vrub právnej a ani faktickej zložitosti prerokúvanej veci.

Správanie účastníka konania

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu vyžiadaného spisu krajského súdu, neidentifikoval žiadny postup na strane sťažovateľa, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

Postup súdu v napadnutom konaní

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného krajského súdu v napadnutom konaní. Z doterajšieho priebehu napadnutého konania popísaného v bode 9 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že väčšinu času v napadnutom konaní zostával súd nečinný. Výnimkou je obdobie od mája až do júla 2019, keď krajský súd zabezpečil administratívny spis a vyjadrenie odporcu k žalobe. Okrem toho sa krajský súd v období od januára až do mája 2019 snažil v rozpore s právnymi predpismi postúpiť vec inému súdu, pričom pochopiteľne nebol úspešný. Tento zbytočný postup krajského súdu preto možno hodnotiť aj ako neefektívny. V napadnutom konaní teda došlo k neodôvodnenej nečinnosti krajského súdu prevyšujúcej obdobie 26 mesiacov a popri tom sa krajský súd 7 mesiacov neefektívne snažil postúpiť vec inému súdu. Krajský súd bol teda v danej veci nečinný v takej miere, ktorú je potrebné považovať za porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

17. Vo vzťahu k predsedom krajského súdu opísanej zložitej situácii na krajskom súde vo vzťahu k vybavovaniu agendy správneho súdnictva ústavný súd opakuje, že akékoľvek systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzené personálne kapacity príslušných súdov. Ďalej sa ústavný súd stotožňuje s názorom sťažovateľa, že opatrenia súvisiace s pandemiou ochorenia COVID-19 nemohli mať v tomto prípade negatívny vplyv na dĺžku napadnutého konania. Ako sám predseda vo svojom vyjadrení poznamenal, správny súd nie je pri rozhodovaní viazaný potrebou dokazovania

alebo vykonávania úkonov za účasti účastníkov konania, preto samotné protipandemické opatrenia nemohli mať na napadnuté konanie taký limitujúci vplyv ako v iných súdnych konaniach.

Záver

18. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 29/2019 porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

19. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

21. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

22. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

23. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 eur, pričom ho zdôvodnil poukazom na samotnú dĺžku súdneho konania a na svoj nepriaznivý zdravotný stav. Ústavný súd považoval ním uplatnenú sumu za neprimeranú, preto mu priznal finančné zadost'učinenie vo výške 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky primeraného zadost'učinenia zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), ako aj skutočnosť, že samotný predmet konania sa netýkal prostriedkov na živobytie v užšom význame (napr. dôchodku), ale iba priznania peňažného príspevku na diétne stravovanie. V prevyšujúcej časti jeho ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadost'učinenia teda nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,86 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

28. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2021

Libor Duľa
predseda senátu